

Ο ΜΕΓΑΣ ΣΠΑΡΤΙΑΤΗΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΕ

Ἡλίας Γκορτσολόγος. Ἐνας Σπαρτιάτης πού ἐφτιαξε τήν νεότεραν Σπάρτην ἐσχάτη προχθές! Πρὸ τοῦ ναποῦ Ταφεῦ ἔκεινου χαράσσομεν τώρα, ἐνῶ ἀκόμη ἡ συγκίνησις σφίγγει τήν ψυχὴν μας, τὰς ὀλίγας αὐτὰς γραμμάς, ἀφίνοντες εἰς ἐκείνους πού θὰ γράψουν αὐρίον τὴν ἱστορίαν τῆς Σπάρτης νὰ ἀποδώσουν ἐπιτενῶς τὴν τιμὴν πού τοῦ ἀξίζει.

Σὺμπας ὁ κόσμος τῆς Σπάρτης, ὡς εἰς ἄνθρωπος μὲ μιαν ψυχὴν, πρὸ τῆς τετιμημένης σοφοῦ τοῦ ἐγραψεν τὴν τελευταίαν σελίδα τῆς ἱστορίας τοῦ, τὴν ἐγραψεν μὲ πόνον βραδῶ πού ἐξέφραζον λόγοι ἀρμόζοντες εἰς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἀνδρός:

— Ἐχάσαμε τὸν Πατέρα μας σήμερα!
— Δὲν θὰ ζήναμινη τέτοιος ἄνθρωπος σὰν τὸν Γκορτσολόγο!

Οὐδέποτε, ὡς γνωστόν, σφάλεται τὸ λαϊκὸν κριτήριον. Διότι ὁ λαὸς γνωρίζει καλὰ ὅτι καὶ ὁ τετιμημένος Νεκρὸς, ὑπῆρξεν ὀπλᾶζον καὶ βλαστὰρ τῶν ταξῶν τοῦ. Μαχόμενος καὶ βοηθούμενος ἀπὸ κῆτον τὸν λαόν πού τὸν ἐβρήθησε προχθές τὸσον, ἔδωκεν εἰς τὴν Σπάρτην μας τὸ Νερό, τὸ Φῶς, τὰ Σχολεῖα, τοὺς Δρόμους καὶ λοιπὰ λαμπρὰ ἔργα, ἐνῶ παρὰλλήλως, πάντοντε εἰς τὸ πλευρον τοῦ λαοῦ, ἐγένετο τὸ πόνου τοῦ θεράπων, ἰδεώδης «τύπος Χριστοῦ»!

Δὲν ἐβροῦσε ἀπλῶς τοὺς πάσχοντας, τοὺς ἐσῶς. Δὲν ἐπαρηγόρει μόνον τοὺς πνευμένους, τοὺς ἐδιδόχον τὴν χαρὰν!

Ἡ μεγάλη δικαιοσύνη τοῦ ἀληθινότητος Δι. μαρχου μας, ἀκριβῶς ἀπὸ αὐτὴν τὴν πηγὴν τῆς χαρᾶς πού ἔκλεινε στήν καρδίαν τοῦ ἀνενοῦτο διαρκῶς. Ἡ ὄργη ἦτο λέξις ἀγνωστος δι' αὐτόν. εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν πολιτικῶν τοῦ ἀντιπάλου ἀπάντα μὲ τὸ χαμόγελον, καὶ τοὺς ἔκαμε ἐπειτα νὰ τὸν ἀγαπήσουν καὶ νὰ γίνων φίλοι τοῦ.

Παρὰλλήλως δέ, ὁ ἐκλιπὼν ἐνδοξὸς Δήμαρχος Σπαρτικῶν, εἰς τοὺς

Ο ΕΚΛΙΠΩΝ ΔΗΜΑΡΧΟΣ

τὴν νεολαίαν προσημὴν τοῦ, νὰ κοττάξῃ μὲ εὐτυχίαν ἐκείνους πού θὰ συνεχίσουν τὸ ἔργον τοῦ, καὶ θὰ γονατίζον εὐλαβικὰ ἐνθυμώμενην τὴν μεγαλειογὸν ὄραϊον τοῦ, ἐνῶ τὰ χεῖλη τὸν θὰ ψυθιρίζον ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τῶν:

— Αἰωνία ἡ μνήμη σου....

ἀναριθμήτους ξένους πού ἐπισκέπτοντο τὴν πόλιν μας καὶ τὸν Μυστράν, ἀσήμερος καὶ διασημοῦς, ἔκαμε ὅ,τι θὰ ἠθέλαμε νὰ κάμνομε ὅλοι μαζί διὰ νὰ δεῖξωμεν τι θὰ πρὸ Σπαρτιατικὴ φιλοξενία ἔνθυμοῦμαι τὴν Πρόεδρον τῆς ἑνώσεως Συντακτῶν κ. Γίμων Μωραϊτίνην, τὸν ὅποιον μὲ ὁ λόκληρον πεντηκοντάδα συντακτῶν ἐφιλοξένησε ὁ ἀειμνηστὸς Δήμαρχος, τὸ Πάσχα τοῦ 1940, νὰ λέγῃ:

— Δήμαρχε Γκορτσολόγε, ἦρθαμε στὴ Σπάρτη μὲ καρδίαν καὶ φέυγομε χωρὶς καρδίαν μὲ τὴν πῆρα. Μὰς τὴν πῆρατε μὲ τὴν φιλοξενίαν σας. Δὲν ὑπερῶμεν ἀπλῶς τοὺς φιλοξενούμενους τοῦ, τοὺς ἐσκληθῶμε.

Καὶ δικαιολογημένως ἀπερεὶ κανεὶς πῶς ἡ ὑπέροχη αὐτὴ Μορφή κατάρθωνε νὰ ἀννδύσῃ αὐγὰ χρόνος τόσα μεγάλα προσημᾶτα. Ἄν δένῃτο ἐξέχουσα προσωπικότης, ἂν δέν ἦτο ἰδιοφυΐα, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἦτο καὶ ἄλλοις τρόποις δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι ἐπέτυχε.

Ὁ Ἡλίας Γκορτσολόγος ἐσημείωσε εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν ὄραϊν τοῦ τὸν μεγαλύτερον ἀσθεμὸν τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Σπάρτης. Αὐτὸ θὰ τὸ ἐπαναλάβουν ἀναμφοβητήτως καὶ αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ καὶ βακαμουὲν τιμωροῦσιν τὴν μνήμην τοῦ. Γράφω αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ, διότι ὅσοι τὸν εἶδον ἀκαταπαύτως μεχθούνα διὰ τὴν Σπάρτην καὶ τοὺς Σπαρτιατὰς, τὸν ἔχουν ἤδη κλείσει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ. εἰ αὐτίανθι θὰ βλεπούν καπεῦ

ΓΕΩΡΓ. ΑΘ. ΓΚΟΥΖΟΥΛΗΣ

Ἡ ΠΑΝΔΗΜΟΣ ΚΗΔΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

— Πέθανε ὁ Γκορτσολόγος!

Ἦταν ἀτραπὴ ἀπὸ σόματος εἰς σόμα. ἠκούσθη τὴν πρωΐαν τῆς Τρίτης ἡ εἰδήσις τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνηστοῦ Δημάρχου μας. Μικροὶ καὶ μεγάλοι Σπαρτιάται δῖαν τῶν ταξῶν, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ἐπενεῖλαν τὸ ὄδυσηρὸν ἄγγελμα:

— Ὁ Γκορτσολόγος πέθανε.

Κινεὶς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωρᾷ σὴ τὸν βαδύσανον πόνον, πού ἔφερεν εἰς τὴν πόλιν ὁ θάνατος ἔκεινον.

Ἀπὸ τῆς πρωΐας ἐσπεύθησαν πικρὰ πλήθη κόσμου εἰς τὴν Οἰκίαν τοῦ διὰ νὰ ἐξικριβώσουν τὴν ἀπίστευτον εἰδήσιν.

Ἐίχε τόσον πάλιν ἀγαπήσει ὁ κόσμος τὸν Δημάρχον τοῦ, ὅστε τὸν ἐπίστευον ὡς ἀθάνατον. Ὅταν τῷ Ἐπαγγελοῦ ἠκούσθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν πόλιν ἡ εἰδήσις οἱ κινήθησαν ἡ ζωὴ ἔκεινον, ἔγινε καὶ πού δὲν εἶχε ξαναγίνει ποτε διὰ κανέναν ἄλλον ἄνθρωπον. Μίαν χειρακρησιακὴν τῆς ἀγάπης τοῦ λαοῦ τοῦ, Γάματα ἐγγίνοντο ἀπὸ χιλιάδες πιστοῦς: σὴ Μεγαλόχαρη, γιὰ νὰ σωθῇ ὁ Ἡλίας Γκορτσολόγος.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς φαίνεται, ἠθέλησεν νὰ μᾶς τὸν στερήσῃ. Μὲ βαδύσανον παράπονον, ὁ ἀναριθμητοὶ φίλοι τοῦ διηρωτικῶντο κλαίοντες:

— Γιατὶ μᾶς τὸ πήρε ὁ Θεός;

— Δὲν ἔπρεπε νὰ πεθάνῃ ὁ Γκορτσολόγος. Χίσαμε τὸν καλύτερον ἄνθρωπον.

Καὶ πόσα ἀκόμη δὲν ἔλεγεν ὁ λαός, ἐργάται καὶ ἐπιστήμονες γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἀναπολοῦντες τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο τὰ ἔργα τοῦ, καὶ εἰς ἀμέτρητες καλὰς πράξεις τοῦ.

Ἀπὸ χιλιάδες στόματα ἠκούσθησαν αὐτὰ τὰ λόγια. Καὶ ἐκινήθησαν οἱ οἰκτιρῶντες διὰ νὰ τιμώσουν μὲ κάθε τρόπον, τὸν νεκρὸν Δημάρχον πού διεκομίζετο ἐξ Ἀθηνῶν. Ἐτίθον παντοῦ ἄνθη γιὰ νὰ τοῦ πλέθουν στεφάνους. Συνήχοιτο ἐσπευσμένως ὁ Ἄγιος, ὅλοι οἱ Σύλλογοι, τὰ Σωματεῖα, οἱ Ὀργανισμοὶ καὶ αἱ Γράμματα τῆς πόλεως διὰ νὰ ἐκδηλώσουν μὲ κάθε τρόπον τὸ βαρὺ πένθος τῶν.

Τὴν ἐσπέραν τῆς Τρίτης ἡ οἰκία τοῦ ἀειμνηστοῦ Δημάρχου εἶχε κατακλυσθῆ ἔκ συγγενῶν καὶ φίλων Σπαρτιατῶν πού ἐσπεύθησαν νὰ συλλυπηθοῦν τὸν ἐνταῦθα εὐσεβῶς κείμενον νεότερον υἱὸν τοῦ φοιτητῆν κ. Νίκου Γκορτσολόγου, τὰς θυγατέρας τοῦ καὶ λοιποὺς οἰκίους τοῦ.

Τὰ φέροντα τὸν νεκρὸν αὐτοκίνητα εἶχαν ἐκινήσει ἐξ Ἀθηνῶν τὴν 12ην μεσημβρινήν. Ἀνεμίνοντο δὲ νὰ φθάσουν ἐνταῦθα τὴν ἑσπέραν.

Ἐίχεν ἤδη νυκτοῦαι. Βαθεὺς πόνος (Συνέχεια εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα)

ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ ΜΑΣ

ΠΩΣ ΑΠΕΘΑΝΕ Ο ΗΛΙΑΣ ΓΚΟΡΤΣΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ΞΕΑΙΡΕΤΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ ΔΙΑΥΓΕΙΑ ΤΟΥ — Αἱ ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΙ Ἡ ΨΥΧΙΚΑ ΚΑΡΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΜΟΙΡΑΙΟΥ — Αἱ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΤΟΥ ΣΤΙΓΜΑΙ — Ἡ ΘΑΨΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ

Εἰς τὴν στήλην αὐτὴν θὰ ἀφηγηθῶμεν ἐν ὀλίγοις, πῶς ἐπῆλθεν ὁ θάνατος τοῦ ἀληθινότητος Δημάρχου μας. Εἶνε ὄντως ἐξ ὀχῶς χαρακτηριστικαὶ τῆς ἐξαιρετικῆς φυσιογνωμίας τοῦ ἐν Ἀθήναις, μέχρι τῆς ἡμέρας πού ἐπῆλθεν τὸ μοῖρατον.

Μίαν ἡλιόλουστον Σπαρτιατικὴν ἡμέραν, τὴν 13ην Ἰανουαρίου, ὁ ἐκλιπὼν ἀληθινότητος Δήμαρχος, ἀπεχαιρέτησεν τοὺς οἰκίους καὶ φίλους τοῦ μεταβὰς εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἐπαυέσῃ ἐκεῖ τὴν κλονισθεῖσαν πρὸς ὄψιν τοῦ ἐξ ἐπαδῶν ὀχῶς Τίποτε δὲν ἐφάνερωνε εἰς τὴν πάντοτε εὐθυμὸν φυσιογνωμίαν τοῦ ὅτι τὸ ταξιδεῖόν τοῦ αὐτοῦ, θὰ ἦτο καὶ ὁ παντοειδὴς χωρισμὸς τοῦ μὲ τὴν πόλιν εἰς τὴν ὅποιαν προσέφερον θυσίαν τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὴν ἐλάμπρυνε. Ὁ Ἡλίας Γκορτσολόγος αἰσδόδως πάντοτε, μπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς, ἐπροχώρησεν πρὸς τὸν θάνατον ὅπως καὶ εἰς τὴν ζωὴν.

Ἀπὸ τῆς 23ης Ἰανουαρίου εἰσῆλθεν εἰς τὴν Κλινικὴν Σμαρτῶν

(πρὸφην Γερούλιανου), ὅπου καὶ ἐγχειρίσθη. Ἐκτετε παρέμεινε εἰς τὸ κρεβάτι τοῦ πόνου.

Δὲν ἄργησε δὲ μὲ τὴν διορατικότητι πού τὸν διέκρινε πάντοτε, ἐὰ προῖδη ἐπερχόμενον τὸ μοῖρατον, ἰδίως κατόπιν δύο νέων χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων, αἱ ὅποια περιέργως ἐγένοντο ὑπὸ σφοδρῶν χιονοθύελλαν, ἀσυνήθη διὰ τὸν αἰτικὸν ὄρανον.

Παρὰ τὸ πλεονόν τοῦ ἡ ἐξαιρετοῦ σύζυγος τοῦ Κα Μαρία Γκορτσολόγου καὶ ὁ προσβύτερος υἱὸς τοῦ, ἔκαμον τὸ πᾶν ἡμέραν καὶ νύκτα διὰ τὸ ἐπακουφίσουν τὸν πόνον τοῦ. Αὐτὸ ὅμως ἐκούραζεν ὑπερβολικὰ τὸν ἰδεώδη οἰκονομειάροχον. Δὲν ἠθέλει νὰ τοὺς βλέπει λυπημένους. Καὶ εἰς τοὺς φίλους τοῦ πού τὸν ἐπισκέπτοντο, κατὰ δεκάδας καθ' ἑκάστην, παρὰ τὴν ἐξάνηλσιν τοῦ, προσεπάθει νὰ φαίνεται εὐθυμὸς καὶ περιποιητικὸς ὅπως ἦτο πάντοτε εἰς τὴν ζωὴν τοῦ.

— Δὲν θέλω νὰ λυπᾶσθε, ἔλεγεν συχνὰ εἰς τοὺς οἰκίους τοῦ. Ἐγὼ

φύλαξ εὐχαριστήματος γιὰ τὴν ἑκάστα τὸ καθήκον μου.

Ὅταν ἐπύρασσο μετὰ τοῦ υἱοῦ σου, ἐπιστήμονος ἤδη τῆς Ἀνωτάτης Ἐμπορικῆς Σχολῆς, τοῦ ἐβίδο μετὰ πηλοποιεῖται καὶ διαυγίας εὐχὰς καὶ ἐπιτολὰς, τῶν ὁλοκλόν τὸ κεντρικὸν πνεῦμα ἦτο τὸ καλὸν τῆς Σπάρτης. Ἡ ἐξήθη ἐπίσης διὰ τὰ τέκνα του καὶ τὴν σὺζυγόν του εἰς τὴν ὁλοκλόν εἶπεν:

—Τὰ παιδιὰ μας θὰ σὲ ἀγαποῦν ὅπως καὶ ἐγὼ, διότι ἔχουν καλὸν χαρακτῆρα.

Καταλήκτικη διαύγεια πνεύματος διέκρινε τὸν Ἡλία Γκορτσολόγον μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς ζωῆς του. Διαύγεια πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ἀντιμετώπιση, τοῦ μοιραίου μετὰ χριστιανικῆς ἐγκαρτερησεως.

—Δὲν πεθαίνο, ἔλεγε, πᾶν νὰ κοιμηθῶ!

Καὶ εἰς τὸν λατὸν Μακᾶν διὰν ἐπεσκέψθη τὸν ἐπιμοθᾶνατον πλέον καὶ ἠδὲλγος νὰ τὸν ἀρηγορήσῃ εἰπὼν:

—Πηγαίνομε καλύτερα...

—Ἀπλῶς πεγαίνομεν, τοῦ ἀπῆντησεν ὁ Ἡλίας Γκορτσολόγος, καὶ ὕψωσε τὸ χεῖρ του πρὸς τὰ κατοικητήρια τοῦ Θεοῦ, τὸν οὐρανόν.

Πῶσα ἄλλα δὲν εἶπεν ἀποδηήσων Ἐκείνος! Ὁ χρόνος τοῦ μικροῦ αὐτοῦ σημειώματος μολὶς μᾶς ἐπιτρέπει νὰ σημειώσωμεν ὀλίγα ἐκ τῶν ἀκόμῃ, ἐξ ἴσου χαρακτηρηστικὰ τῆς ψυχικῆς ἀταραξίας τοῦ ἐναεῖου ἀνδρός.

Ὅταν ἀπαρηγόητος ἡ σὺζυγὸς του εἰσηγήτο εἰς τὴν ἐπιθανάτιον κλίνην του, ὁ λατὸς ποῦ εἶχεν πλέον εἰσδύσει εἰς τὸ ψυχικὸν μεγαλεῖον τοῦ Γκορτσολόγου, εἶπεν εἰς τὸν υἱόν του:

—Μὴ ἀρίνετε τὴν μητέρα σας νὰ τοῦ ταφῆθῃ μετὰ τὸ δάκρυ τῆς τῆς ὑμῶν τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς ζωῆς του. Αἰεὶς ὁ ὑπερόχος ἀνθρώπος τοῦ πεθαίνει σὲ ἦθος!

Καὶ πράγματι, ὁ Ἡλίας Γκορτσολόγος, ἀπέθανεν ὡς ἦθος. Τὸ ἀπόγευμα τῆς Δευτέρας 29ης Μαρίου ἐνθ' ἔθενεν πρὸς τὴν οὐσίαν του ὁ ἥλιος τοῦ Ἀιτωίου οὐρανοῦ, ἔσβυνεν ὁ μέγας καὶ ὄρατος τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα Σπαρτιάτης! Μετὰ τὴν βαθυσταίην πύσιν πρὸς τὸν Θεόν, ποῦ τὸν δέκνει ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὀλίγον ποῖν παραδῶσει τὸ πνεῦμα ὁ Ἡλίας Γκορτσολόγος ἐξήτησεν τὸν ἱερέα καὶ ἐκονοῶνσεν τὸν Ἀρχαῖον Μυστηριῶν μετὰ τῆς ἐξαιρετικῆς εὐλαβείας ὡστε ἐνεποιήσαν εἰς αὐτὸν ζωηροτάτην ἐνέπλωσιν.

Ἐπειτα στερφεὶς πρὸς τὴν σὺζυγόν του καὶ τὸν υἱόν του εἶπεν:

—Θέλω νὰ ἐγκατασταθῶ εἰς τὴν Σπάρτην γιὰ τὴν ὁλοκλόν ἑκάστα διὰ μοροῦσῃ. Καὶ τοῦ; Ὁμολόγησεν μετὰ ἀφάνιστον ψυχραιμίαν διὰ τὰς λεπτομερείας τῆς μεταφορῆς, ἑκάστα λαβὼν ἐν τέλει καὶ πάλιν τὴν ζωηρότην ἐπιθυμίαν νὰ τὸν κολῶσῃ τὸ χῶμα τῆς Σπαρτιατικῆς γῆς!

Ἐνθ' ὁμολογεῖ τὴν φωνὴν του καθίστατο ὀλοκλόν ἀσθενεστέρως.

Εἰς μίαν σεισμὴν—καὶ ἦτο αὐτὴ ἡ τελευταία τῆς ζωῆς του, 5.30 μ.μ.—ὁ Ἡλίας Γκορτσολόγος, ἔκομε τὸ σμῆλον τοῦ σταυροῦ, τῆς φορᾶς, ἐσταύωσε μόνος τὰς χεῖρας του καὶ ἐκρυβήκει μίαν προσοχὴν! Σὲ λίγο ἡ ἀναγνὴ εἶχεν ἀλλοιμωσεν σημαίνει. Ὁ Ἡλίας Γκορτσολόγος δὲν ὄλησεν πλέον εἰς τὴν ζωὴν. Ἐσβυσεν ἡ ἑκάστα...

Σπαρτιατικὰ σημεῖα ἐπισημασθήσαν, μετὰ τὴν σὺζυγόν του καὶ τὸν υἱόν του. Ἐν τῶν πρώτων μετῆβσαν καὶ ἀναλλήθησαν τοὺς ἐκείνουσιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σπάρτης καὶ ἀπειροὶ φίλοι του Δακεδαμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι.

Ἡ Αἰτιολογία, ἦτο φαίνεται πληρωμένη νὰ μετὰ ἀποδῶσαν γενεὴν τὸν ἑσπᾶντικὸν ἀνθρώπον τῆς Σπάρτης!

ΤΙ ΕΓΡΑΦΟΝ ΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΩΝ ἈΘΗΝΑΪΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΔΙΑ ΤΩΝ ΗΛΙΑΝ ΓΚΟΡΤΣΟΛΟΓΩΝ

Ἀπὸ τὴν ἐκδρομὴν τῆς Ἐνώσεως τῶν Συντακτῶν εἰς τὴν Σπάρτην τὸ Πάσχα τοῦ ἔτους 1940.

Ὅλοκληροῦσι τὴν βιβλίον δύνανται νὰ καταλάβουν οἱ ἐνθουσιώδεις λόγοι καὶ κρίσεις τῶν ἑξῶν διὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Δημάρχου ποῦ ἐξέκομεν. Ὅχι μόνον ὁ Ἀθηναῖος καὶ Ἑλληνικός

ἐτουρτούριζαν, ὁ φιλοξενώτατος ἄρχων προσέφερε καὶ... καμπανονίτινες. Σὺν τῷ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως, ἀπαλτος ἐκ γενετῆς καὶ ἄνευ γαλέκου, εὐρέθη ἀφινιδίως, τῆ

Μία ἀνεμνηστικὴ φωτογραφία τοῦ ἀειμνήστου Δημάρχου Ἡλία Γκορτσολόγου ληφθεῖσα τὸ 1940 ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς Δεσμεικῆς, ἐν Τραῦτῃ, κατὰ τὴν Πανοκλιανὴν ἐκδρομὴν τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐφημεριδῶν. Ἀριστερὰ τοῦ Δημάρχου μετὰ τὸν ἑαυτὸν ἡ δημοσιογράφος Δίς Μαρία Α. Δημητρίου, κατὰ τὸν ἠδὲ τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν κ. Τίμος Μωρατίνης, καὶ ὁ τ. Νομάρχης Α. Παπαγιαννῆκος. Δεξιὰ τοῦ ἐπιλοκλόντος ὁ κ. Γ. Α. Γκορτσολός, ἀρχισυντακτικὸς τῆς ἐφημεριδος μας.

γενικώτερον τύπος ἀλλὰ καὶ ἰσχυρὸς μεθῶ τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐξουσιώδους ἔξουσιώδους ὅτι μετὰ τὸν ἀειμνήστον Δῆμαρχον. Διότι ὁ ἑκλεκτὸς ἔκρινε εἰς τὴν ψυχὴν του μίαν μαγνητικὴν φιλοξενικὴν δύναμιν. Ἦτο καὶ εἰς τὴν πεδίον τῆς φιλοξενίας μονωδικός.

Ἀς ἐλλίσωμεν δεῖ οἱ ἀντάξει διὰδοχοί του, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων ἐφύσκειται τὸ πολυέμοιο ὕψος τῶν χριστιανῶν τῶν ξένων διανοουμένων (ποῦ εἶνε συγχρόνως καὶ κρίσεις διὰ τὴν Σπάρτην, τὴν ὁπῶν ἀντιπροσώπειεν) διὰ μᾶς δώσωμεν μίαν ἡμέραν εἰς ἐν βιβλίον ὄλο αὐτὸ τὸ πολυέμοιο ὕψος, τὸ ὁπῶν, εὐτυχῶς ὁ ἀκαταπόνητος Ἡλίας Γκορτσολόγος, εὕρισκε τὸν καιρὸν νὰ συγκεντρώσῃ, νὰ τακτοποιῆ καὶ νὰ φιλῶσῃ μετὰ ἐπιμετητικὴν τάξιν.

Κατωτέρω παραθέτομεν ἀπὸ τὸ μικρὸν ἀρχεῖον τῆς ἐφημεριδος μας κρίσεις τῶν συντακτῶν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ποῦ, διὰ τὸν Ἀειμνήστον, ἀπὸ τὴν πασαλίην ἐκδρομῆν τῶν δημοσιογράφων, γενομένην τὸ Πάσχα τοῦ ἔτους 1940.

Ἡ ΕΦΗΜΕΡΙΣ «ΦΘΝΟΣ»

Ὁ κ. Τίμος Μωρατίνης, Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν καὶ συγγραφεὺς, εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἐθνος», τῆς 4ης Μαίου 1940, γράφει τὰ ἑξῆς:

... Ἡ νέα πόλις μετὰ τοὺς εὐρυτάτους δρόμους τῆς τοῦς κήπους τῆς, τὰ πυκνὰ λεμονοδάση τῆς, καὶ τὴν περιμιμῶδη σπαρτιατικὴν εὐγένειαν καὶ φιλοξενίαν τῶν κατοίκων τῆς. Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς πρώτος ὁ Δημάρχος τῆς κ. Γκορτσολόγος. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀφοῦ εἰσῆλθε ὅσον οὐδέεις διὰ τὴν Σπάρτην καὶ ἀφοῦ τὴν ἔκομε καὶ ἀπὸ τὴν λειψυδρίαν δι' ἑνὸς τεραστίας σηματοῦς ἔργου πρὸς ὕδρευσιν, ἀπεφάσις νὰ ἀναμύσῃ καὶ τοὺς ξένους καὶ νὰ τοὺς παρέχη τροφήν, κατοικίαν καὶ ἀνδύματα. 52 ἐκδρομῆς τοὺς ἐκάστος εἰς ἑνα λοκουβελιον γεῦμα ποῦ ἐδόθη εἰς τὸν μυοδιφυλλὸν κήπον του. Ἐπειὴ ὁμοῦ περιουρήθῃ εἰς τὸ γεῦμα καὶ τὸ ἐκρίναν ψυχῶς, γωστὲς νὰ προσκλήθῃ, καὶ πολλοὶ ἐκδρομῆς

ἐπιμῶν κηπιῶσι τοῦ κ. Δημάρχου, μετὰ καμπανονίτινες, ἡ κοῦσθη λέγων ὁ ἀφινιδίως παλτωθεῖς:

—Ὡς τῶρα, ὅταν ἐτρωγα εἰς γεῦμα τὰ ἐξοχικὰ ὅπως αὐτὸ ἀλλ' ἐπὶ πληρωμῇ, μοῦ ἐπαίρουν καὶ τὸ σακκάκι. Αὐτὴ τὴν φορὰ ὅχι τὸ σακκάκι δὲν μοῦ πῆραν, ἀλλὰ εὐρέθηκα καὶ μετὰ τοῦ.

Ἡ ΕΦΗΜΕΡΙΣ «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ»

Εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀκρόπολις» (τῆς 2ας Μαίου 1940) διαβάζομεν:

... Τὸ γεῦμα ποῦ ἔδωσεν ὁ κ. Δημάρχος, μέσα στὸν καταπράσινον κήπον μετὰ τῆς μυρουδιῆς τῶν ἀνθοστειλίστων δένδρων, ὑπῆρξεν ἡ εὐκαιρία γιὰ νὰ φανερωθῇ ὁ ὅλο τὸ βάθος ἡ θερμὴ ἐγκαρδιότης καὶ ἡ οἰκογενειακὴ περιποίησις, μετὰ τῶς ὁποίας ἐτιμήθησαν οἱ ἐκδρομῆς. Τὰ δημορχόπουλα—κορίτσια καὶ ἀγόρια—ἑνα ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοτικὰ ἔργα ὅπως τῶσον προσφύως τὰ ἐχαρακτηρίσαν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως τῶν Συντακτῶν κ. Μωρατίνης, ἐγύριζαν ὅλα χαρούμενα ὀλογοῦρα στοὺς συνδαιτυμόνας παρέχοντα κάθε περιποίησι. Ἦταν ἑνα ἀληθινὸ οἰκογενειακὸ γεῦμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀπεσκορακίσθη κάθε τι τὸ συμβατικὸ καὶ τὸ ἐπίσημο. Οἱ προεσοίσεις ποῦ ἀκούσθησαν ἐβγαίναν ἀπὸ τὰ μύτια τῆς καρδιᾶς κάθε ὀμιλητοῦ.

Ἡ ΕΦΗΜΕΡΙΣ «ΒΡΑΔΥΝΗ»

Ἡ ἀπογευματινὴ συνάδελφος «Βραδυνη» γράφει:

... Ὁ μεταμορφώσας τὴν Σπάρτην εἰς πόλιν ἀναξίαν τῆς ἱστορίας τῆς Δημάρχος κ. Ἡλίας Γκορτσολόγος. Τὸ δειπνον ποῦ παρέθεσεν ὁ κ. Δημάρχος εἰς τὸ μαγευτικὸ περιβάλλον τοῦ σπιτιοῦ του, ἔδωκε εἰς τοὺς ἐκδρομῆς νὰ εἰσθῶσιν ὅτι εἶναι ἡ μαρτυρικὴ φιλοξενία καὶ ἀρχοντία.

Ἡ ΕΦΗΜΕΡΙΣ «ΑΣΥΡΜΑΤΟΣ»

Εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀσύρματος» τῆς 3ης Μαίου 1940 ἡ ἀναγνὴς Δίς Μαρία Α. Δημητρίου, μετὰ τὴν τίτλον

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Μετὰ συντηρημένην τὴν καρδίαν ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ λατρευτοῦ μας συζύγου καὶ πατρός Ἡλία Π. Γκορτσολόγου, εὐχαριστοῦμεν ἐγκαρδιῶς τὸν εὐγενῆ Λαὸν τῆς Σπάρτης, ὡς καὶ πάντας τοὺς τιμήσαντας τὴν μνήμην του.

Οἰκογένεια
Ἡλία Γκορτσολόγου

«Προσκύνημα στὴ Σπάρτη καὶ εἰς Μυστρά» γράφει:

... Ἔσο νὰ προφτάσωμε νὰ ἐτοιμασοῦμε γίνεται ἡ ὥρα ἐννεὰ καὶ βρισκοῦμεσθε ὄλοιστὸ ἀρχοντικὸ σπιτι τοῦ Δημάρχου. Μᾶς ὑποδέχεται ὁ κ. Γκορτσολόγος μετὰ τὴν εὐγενικὴν κυρίαν Δημάρχου καὶ μᾶς ὀδηγοῦν στὰ ὀλοκλόντα καὶ φωταγωγημένα περιβάλλοντα καὶ μετὰ στὴν μεσοβόλιαν τῶν ἀνθισμένων ἐσπεριδοειδῶν. Τὸ τραπέζι πολυτελέστατον ἔχει στρωθῆ, κάτω ἀπὸ τῆς φωταγωγημένης κληματαριῆς. Τὸ μενοῦ πλουσιώτατον. Πασαλίον.

Χαρακτηριστικὸ τῆς φιλοξενίας τοῦ Δημάρχου ἦτο καὶ τὸ ἑξῆς: Τὰ πέντε χαριτωμένα τευ κορίτσια καὶ τὰ δύο του παλληκάρια δὲν ἐκάθησαν ὀλοιστὸ τραπέζι, ἀλλὰ μετὰ ἀφάνταστη προθυμία ἐπεριποιούτο τοὺς προσκαλεσμένους μαντεύοντας καὶ τὴν πῶ μικρὴ ἐπιθυμίαν τοὺς.

Ἡ ΕΦΗΜΕΡΙΣ «ΕΛΛΑ ΜΕΛΛΟΝ»

Ὁ κ. Διονύσιος Κόκκινος, διασηπῆς ἱστορικός, εἰς τὸ «Ἑλληνικὸν Μέλλον» τῆς 2ας Μαίου, μετὰ τὸν τίτλον «Ἡ ὑποδοχὴ καὶ ἡ φιλοξενία τῶν Σπαρτιατῶν», ἐγγραφοῦ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«... Τὴν ἔσπεραν οἱ ἐκδρομῆς ἡσπῶν προσκεκλημένοι τοῦ Δημάρχου κ. Γκορτσολόγου. Ἀλλὰ τὴν φιλοξενία καὶ τὴν περιποίησιν ἦταν αὐτὴ! Σ' ἑνα κῆπον ἀπέραντον, περτετέτη μεγαλοπρεπέστατον δεῖπνον, ποῦ κατέπληξεν πάντας. Περί τοὺς ὀδοδῆκοντα προσκεκλημένοι ἔδοκίμασαν τὰ ἐκλεκτότερα φαγητὰ καὶ ποτὰ καὶ ὑπὲρ ὄλα τὴν συγχρητικὴν προθυμίαν καὶ εὐγένειαν τοῦ κ. Δημάρχου. Ὅλοιστὸν εἶχαν ἀφιερῶσει ἑαυτοὺς εἰς τὴν περιποίησιν τῶν ξένων των. Πατειαρχικὴ οἰκογένεια καὶ Σπαρτιατικὴ εἰς φιλοξενίαν. Τὰ ὄλοιστὰ κορίτσια τοῦ Δημάρχου σερβίρισον σὲν νὰ εἶχαν σπουδαίον εὐ εἰδικὰς σχολὰς. Πρὸ τελευτῆς... καταστῶσιν τὴν πῶν τὰ λόγια τῶν εὐχαριστιῶν καὶ τῆς ἐγνωμονήσῃ! Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Πρόεδρος τῶν Συντακτῶν εὐχῶν ἀφομόντος λόγους—ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐγκαρδιότητα καὶ ἐνδοκωιδῆ πρόσπον τοῦ κ. Δημάρχου, ποῦ ἐξέφρασεν τὴν χαρὴν του διὰ τὴν παρουσίαν τῶν ξένων του—νὰ δώσῃ τὸν ποῦ πῶντα χαρῶν κηπιῶσιν. Ἀφοῦ διεκομῆσεν τὸν δανυσμὸν ὄλων διὰ τὴν ἀλησιώτην βραδεία, συνεπλήρωσεν δεῖ ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἔργα τοῦ κ. Δημάρχου εἶνε ἡ οἰκογένειά του, τὰ κορίτσια του! Ἐνεοίτα! ὅτι ἡ ἐπιχορήγησις ἀπέβη πανηγυρικὴ καὶ ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν νὰ ρυθῶν ἀφθονόν τὸ πνεῦμα συναγωγνίμωμον τὸ... οἰκόννημα τὴν θαυμασίαν δημοχρητικὴν ἑστίαν, ποῦ εἶχεν ἐπιματωθῆσιν πάντας.

Ὁμολογηθῆ ἔπισχεν ἀπὸ πάντας τὸ πρῶτον πνεῦμα καὶ ἡ ὀλοκλόν ἀντίληψιν τοῦ κ. Δημάρχου, ἔκρινε ἀπῶν τὸ χεῖρον τῆς ὀλοκλόν κηπιῶσιν καὶ τῆς ἀναταποῆς.

Ἐπειὴ ἔξενον νὰ φιλοξενῆ Ἐκείνος καὶ διὰ τῆς φιλοξενίας νὰ ἐπιτυγχάνῃ τὴν καλύτεραν ταυρητικὴν διαφήμισιν τῆς Σπάρτης.

ΣΥΣΣΩΜΟΣ Ο ΛΑΟΣ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΜΕ ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΑΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΒΑΘΕΙΑΣ ΘΑΛΨΕΩΣ ΕΚΗΛΕΥΣΕΝ ΤΟΝ ΔΗΜΑΡΧΟΝ ΓΚΟΡΤΣΟΛΟΓΟΝ

(Συνέχεια εκ της 1ης σελίδος)

συνείχε τας καρδίας όλων.
Ανεμνέτω ο Δήμαρχος νεκρός.
Ο βράχος τῶν αὐτοκινήτων πού δι-
εκώμιζον τὸν Ἥλιον Γκορτσόλογο, δευ-
τεράθμισον πρότις οἰκίας του τὴν 8ην
βραδυὴν, ἐσοκρίσαν ἀληθινὰ εἰρή-
νη συγκινήσεως.

— Ἦλθεν!
Κίε τὴν στιγμήν αὐτήν, ἀλλοίμονο,
πραγματικότης τὸ φοβερόν ἀγγέλιον. Αἱ
διαδραματισθεῖσαι ἐκεῖ σκηναὶ σπαραγ-
μῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῶν!
Πυκνὰ πλήθη κόσμου εἶχον κυκλώσει
τὸ αὐτοκίνητον. Ἀφῶντο ὅλοι, ἐστασο-
κοπούνην, κλινοῦντες. Αἱ σπαρακτικὰ
κρυγαὶ τῶν παιδιῶν τοῦ καὶ τῆς συζύ-
γου του ἐξοχίον ἐπὶ τῆς ἀκόμης.
Ἡ ἀπαρηγόρητος ἄντροπος τοῦ πού ἦλθεν
μαζὶ μετὰ τὸν νεκρὸν ἐξ Ἀθηνῶν, συνο-
δουμένην ἀπὸ τοῦ υἱοῦ της καὶ τοῦ Σεβ.
Μητροπολίτου, κλινοῦντες. Αἱ σπαρακτι-
κὰ κρυγαὶ τῶν παιδιῶν τοῦ καὶ τῆς συζύ-
γου της, τὰς μοναδικὰς πλέον ἐλπίδας
τῆς ζωῆς της. Μετὰ ἀγωνιώδη πύλιν
ἀπὸ τὰ πυκνὰ πλήθη τοῦ κόσμου, κα-
τωρθώθη νὰ μεταφερθῇ τὸ φέρετρόν
ἀπὸ τοῦ αὐτοκινήτου εἰς τὴν οἰκίαν, ἣ
ὅποια ἐδανεῖτο ἀπὸ τὸν γενικὸν θῆρον
τῶν παρενοικουμένων. Τὸ βαρύνου-
σαν φέρετρόν εἶχεν ἦδη τοποθετηθεῖ εἰς τὴν
μεγάλην αἰθούσαν τοῦ δευτέρου ὁρόφου
τῆς οἰκίας. Ὁ ἀλησμόνητος Δήμαρχος
μας ἔκεινε ἦδη νεκρὸς εἰς τὸ οἶκτον τοῦ
ἐκεῖ ἀπὸ οὐραυ ἐξελθῆσαν ἡ ζωὴ τῶν
μεγάλων δημοσιευτικῶν ἔργων τῆς Σπάρ-
της.

Ἐπὶ τοῦ φερέτρον τῆς σεπτῆς σοροῦ
τοῦ, ἐξέσπασεν ἀνάγλυφος ὁ Ἐπιστομα-
νικὸς Χριστός, πού ἦτο ὁ ἕλεος κα-
νεὶς ὡσὰν ἕνα σύμβολον τῆς κατὰ
καρδίαν καὶ μαρτυρικῆς ζωῆς τοῦ Μεγάλου
Νεκροῦ τῆς Σπάρτης.

Τὸν αἰώνιον ὄνιον τοῦ συνώδενον
τὸ δάκρυ, οἱ λυγροὶ καὶ οἱ λόγος τῆς
πόλεως, Πλησίον τοῦ ἠνάρετος σὺν-
εργῶν τοῦ καὶ τὴν παιδιὰ του ἐσρήνωσιν ἀ-
παρηγόρητοι. Οἱ συνοργαῖοι του, οἱ φί-
λοι του, ἐθρήνων ὅλοι, ἄλλοι μαζὶ καὶ
ἄλλοι χωριστὰ, εἰς ὅλας τὰς αἰθούσας
καὶ τοὺς διαδρόμους τοῦ σπιτιοῦ πού
εἶχεν πλέον γεμιστοὶ ἀπὸ τὸν κόσμον.
Ὁ λόγος ὄλων ἦτο ἄβαστακός.

Ἡ 31η Μαρτίου ἦταν ἡ Μεγάλη Πα-
ρασκευὴ τῆς Σπάρτης Ἀναριθμητὰ
πλήθη κόσμου ἀνήχοντο εἰς τὴν οἰκί-
αν τοῦ ἐνδόξου νεκροῦ διὰ νὰ τὸν ἀ-
σπασθοῦν καὶ νὰ συλλυπηθοῦν τοὺς οἰ-
κείους του. Τὰ ἀμειψιὰ Συμβούλιον
τοῦ ἐκλιπόντος καὶ τοῦ νέου Δημοκράτου
Συμβούλιον, οἱ Σύλλογοι καὶ τὰ Σπάρ-
τικὰ εἰν ἐσώματα, οἱ Ὀργανισμοὶ, οἱ ἐ-
πιστήμονες, οἱ ἀξιωματικοὶ ἐπαγγελματιῶν, ἐργα-
ταὶ καὶ χειρωνακτοὶ, μικροὶ καὶ μεγάλοι
καὶ ἀνάπηροι ἀκόμη, ὑπερῆχοι, κατὰ
κλίμακα κατέκλυον ἀπὸ πρῶτης τὴν οἰ-
κίαν τοῦ ἀειμνήστου Δημάρχου, φερό-
ντες σιφάνους τοὺς ὁποίους με δάκρυα
κατέθετον πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ του.
Βαρυαγγεῖς, ἐμβρόντητοι, κατέπλη-
κτοι, πρὸ τοῦ Γκορτσόλογου νεκροῦ, ἔ-
στανον οἱ φίλοι του. Καὶ ὅσον ἐπρωτό-
ρει ἡ μεταβία δὲ συνωστισμένους ἤθε-
ναν, καὶ κατὰ τὴν 1 1/2 μ. οἱ συνω-
στισμὸς ἔγινεν ἀσφυκτικός. Ὅλη δὲ αὐ-
τὴ ἡ πασσαριστικὴ συγκέντρωσις, ἐ-
δανεῖτο ἀπὸ συγκίνησιν καὶ κατεῖχε
ἀπὸ θλίβην διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ὁ-
ποίου: Σπαρτιάτου.

Πρῶτος ὁ ἄλιος Σπαρτιάτων, ὅστις
συνειθέτως ἐκείσεως, ἀνέβη, τιμῆς ὄ-
νομα, ἐπὶ τὴν ἄνω πύλιν κηδεῖαν
τοῦ αἰωνίου ἀμάρτου, κατέβη-
σεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν οἱ τοῦ Δημάρχου κ. Πε-
τρακοῦ.

Σεβαστὸς ἐπίσης κατέβησαν οὐλο-
γοί, Ὀργανισμοί, Σωματεία, καὶ πᾶσι
οἱ πολῖται, ὡς ἐν λεπτομερεῖ ἀνα-
φύραται ἐπὶ τῆς 3ην σελίδι.
Ἦμας πρὸ τῆς ἐκφορῆς τοῦ μεγάλου

νεκροῦ, ἐνῷ ἡ πόλις με κλεισμένα ὅλα
τὰ καταστήματα αὐτῆς, δημόσια καὶ ἰ-
διωτικά, παρουσιαζέμεν πένθιμον ὄνιον, ἣ
ἤχησαν τὰ πλήθη καὶ συρρέοντες εἰς τὴν
οἰκίαν του, ὅπου μετὰ κόπου πλέον μπο-
ροῦσι κανεὶς νὰ εἰσελθῇ.

Κατὰ δεκατοντάδας ἀνήχοντο καὶ
κατέχοντο οἱ προσκυνηταὶ διὰ νὰ ἐκ-
δηλώσουν τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης
τοῦ, πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ τοῦ ἀειμνή-
στου Δημάρχου Σπαρτιάτου.

Χιλιάδες κόσμου (ἐνῷ ἐληθισαίεν ἡ
ἄρα τῆς ἐκφορῆς) ἀνεπόνην τὴν μεγα-
λειώδη δρόσιν Ἐκείνου, τὰ ἔργα του
ὑπὲρ τῆς πόλεως, τὴν ἀμειψιὰν φιλαν-
θρωπίαν του.

Ἀπὸ πολλοὺς ἠκούοντο φράσεις, ὡς
οἱ ἀκόλουθοι:

— Πέθανε ἀκατέρας τῆς φτωχολογίαι.
— Τοῦ ἔβλεπον αὐτὸς οἱ τιμῆς πού τοῦ
γίνονταν...

— Εἶνε μεγάλο κακὸ γιὰ τὴ Σπάρτη
ὁ θάνατος τοῦ Γκορτσόλογου...

— Τὸ νερό, τὸ φῶς, δεῖ ἔχομε ὁ-
αὐτὸν τὸ χωσταίμε...

Καὶ ἀπὸ τοὺς ἀλλοκότους ἠκούοντο
συγκινητικὰ λόγια. Ἐνας ἠκούσθη λέ-
γειν μεγαλοφώνως:

— Σὺντα Μπαρπακλιῶ. Νὰ ἴδῃς τί
γίνεται γιὰ σένα!

Καὶ πᾶσα ἄλλα ἀκόμη δὲν ἔλεγεν ὁ
λαός, ὁ λαός του, διὰ τὸν ὅποιον ἔκει-
νον προσέφερον θυσίαν τὴν ζωήν του.

Τὴν 3ην μ. μ. προσήλθον περὶ τοὺς
30 ἱερεῖς, οἵτινες ἀνεβήσαντες εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἀειμνήστου Δημάρχου, ἐβάλ-
λον Τρισάγιον μετὰ πάσης κατανύξεως
ἐνῷ ὁ θῆρον καὶ παρισταμένον ἤγγι-
ζεν τὸν οὐρανόν... Ἐντὸς ὀλίγου ὁ Ἥ-
λιος Γκορτσόλογος, ἔβυσε διὰ παντός
ἀπὸ τὸ οἶκτον τοῦ. Ἐπὶ τῆ δὲρ τοῦ φε-
ρέτρον ἔβλεπον τὰ πλήθη, καὶ ἔσπευδον
πρὸς αὐτὸ σὺν νὰ ἤθελον νὰ τὸ βουαῖ
σοῦν ὅλοι εἰς τοὺς ὤμιους του!

Τόσον τεραστίαν ἦτο ἡ κοσμοσυρροὴ
ὡστε μετ' ἀπεριγράπτου ὄλου ἐπρωτό-
ρει ἡ νεκρικὴ πομπή. Τινὲς προήχοντο
τὸ ἀνευρετάκιον στέφανον, μετὰ
ταῦτα τὰ ἐκατέρωθεν, εἰσιόντι δεκάδες
εἰς εἰς δύο σειρὰς, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν
τὸ τεταχμένον φέρετρόν, τὸ ὁποῖ-
ον ἔβησαν οἱ ἐπαγγελοὶ τῆς
Τραπεζῆς Λακωνίας. Τὰς ταινίας
ἀνεῖχον ὁ κ. Δήμαρχος Σπαρτιά-
των ἐκ μέρους τοῦ Δήμου, ὁ κ. Διευθν-
τῆς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐκ μέρους
τῶν Τραπεζῶν, ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Ἀ-
μειψιὰ Συμβούλιου καὶ ὁ κ. Παν. Ἀρ-
γοῦδουλοῦ ἐκ μέρους τοῦ Ἐμπορικῶν
κόσμου.

Ὅταν με ἔλας αὐτὰς τὰς τιμὰς ἐφθῆ-
σαν εἰς τὴν Μητροπόλιν ἡ σεπτὴ πομπή
τοῦ ἐνδόξου Νεκροῦ, ἀφειλόθη ἡρωϊ-
κῆ προστάθεια διὰ νὰ εἰσελθῇ, ἀπὸ τῆς
χιλιάδας τοῦ κόσμου πού εἶχον ἀπὸ ἐ-
νωρὶς κατακλύσει μέσῳ καὶ ἔξω τὸν να-
όν. Καὶ ἐπὶ τῆς στέγης ἀκούη τῆς Ἐκ-
κλησίας καὶ εἰς τὸ καθολικὸν εἶχον
ἀνέβη Σπαρτιάται διὰ νὰ ἴδωσιν τὴν
μεγαλειώδη νεκρικὴν πομπήν.

Ἡ νεκρικὴ πομπὴ ἐπὶ τὴν ἀπὸ
τῆς φτωχολογίας τῆς Μητροπόλεως, χορο-
στατοῦντες τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ.
Διονυσίου. Ἐντὸ ἀνεμνέοντο αἱ δέξ-
εισες πρὸς τὸν ὕψιστον ἀπὸ ἀναστασιῶς
«Μετὰ τὸν Ἄγιον» τῆς νηχῆς ἔκεινον
τὰ δαρμενίαν μάλιστα ὄλων με δέος
προσέβλεπον τὸν νεκρὸν Ἦρωα.

Μετὰ τὴν νεκρικὴν ἀνακομιδὴν ὡ-
μίλησαν πρῶτος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
κ. Διονύσιος, ἔλασας τὰς ἀναστάσεις
καὶ τὸ μεταστάσεις ὑπερῶν ἀνδρός.
«Καὶ ὡς Δημάρχος καὶ ὡς ἄνθρωπος,
εἶπε μετὰ τῶν ἄλλων ὁ Σπαρτιάτικὸς
ὄχι, ὅπως μοναδικὸς καὶ ἡ Σπάρτη
δὲν θὰ ὀ ἀλημονήσῃ ποτέ».

Ἀκολούθως ὁ Δήμαρχος κ. Πετρακοῦ
καταθέτων στέφανον ἐκ μέρους τοῦ Δῆ-
μου Σπαρτιάτων, εἶπεν:

«Ἀδελφοὶ ἀδελφὴ ἀνθρώπων τὴν
τῆσ σου Ἥλια Γκορτσόλογο, ἐπὶ τῆ σκηνῆ
τῆς οὐρανοῦ σου δίδει ἰστέμενον αὐ-

τῆς προστάτην καλόν, πατέρα φιλόσοφον
καὶ οἰκογενεὶάν σου ἄριστον.

Ἦν ἀσπρὸν ὄμιος ταύτην δὲν δοκιμάζει
μόνον ἡ οὐρανογενεῖα, οἱ συγγενεῖς σου καὶ οἱ
φίλοι σου ἀλλὰ πάντες ὅσοι συννεστερήθη-
σαν μετὰ σου, ὅλοι ὅσοι σινηγάσθησαν μετὰ
σου καὶ τέλος ὅσοι μετὰ τοῦ θανάτου σου ἔ-
λήθησαν τὴν συνδρομήν σου. Εἶναι σοφῶν
πλήμα δι' ὅλους ὅσοι εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ
σὲ γνωρίζωσι, διὰ πάντας ὅσοι εἶχον τὸν και-
ρὸν νὰ μείνωσιν μετὰ σου ἔσται καὶ ὀλίγος μὲ-
νον στιγμῆς. Παντοῦ ἄρρητος τὴν καλωσύνην
καὶ πάντα ὅσα διήλθες ἀ. ὁ μακρὸς ἡλικίας με-
χρὶ τοῦ θανάτου σου ἐφορήσεις διὰ τῆς ἀ-
νυπόστατον σφραγίδος τῆς ἐργατικότητος σου.

— Ὑπερῶν φιλόσοφος καὶ ἐργατικὸς κα-
τορθώσεως κατὰ τὸ βίαιον διδάχημα τῆς ζωῆς
σου νὰ διαψευσθῆς καὶ φρασεῖς νόμιμος. Εἰρ-
γαθὸς μελέτημον διὰ νὰ ὑπερπληθῆσῃ καὶ
θε ἡμερόδιον καὶ τέλος κατωρθώσεως νὰ ἐπιβῇ
ὅς ἐπὶ οὐρανοῦ σου.

— Δραστηρίους ὄντων οὐδεὶς ἐπέτυχεν τὴν ἀμεί-
ριστον συνδρομήν καὶ ἐμίστασιν τὸν συν-
αδελφόν σου ἑμπερὸν τῆς πόλεως, οἱ ὅποιοι
ἐπίστευον ὅτι ἀνεκτικὸς εἶς ἐπὶ τὴν διοί-
κησιν τοῦ Δήμου θὰ ἔβλεπον καλλίτερος ἡμέ-
ρας καὶ μεγαλήν προδόν εἰς τὸν Δήμον. Αἱ
προβλέψεις καὶ ἐλπίδες τὰς δὲν διεψεύσθη-
σαν, διὰ τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης κατὰ τὸ 1926 ἐκ-
λογῆ σου ὡς Δημάρχου Σπαρτιάτων τὸ πρῶτον
τὰ ἡλιόθεν ὄντων, τὴν οὐρανογενεῖα ἐπικολού-
θησεν ἡ ἐργασία. Ἡ σφραγὶς τῆς ἐργατικότη-
τος σου ἐστίν.

— Ἐβλόγησες ὑπερβολικὰ ἀλλὰ κατὰ ὁμοί-
ωσιν διὰ τῆς προσωπικότητος σου ἰκανότητος καὶ
τῆς ἀμειψιᾶς τῶν συγκυριῶν σου νὰ φέρῃς
εἰς πέρας τὸ ἀπεριόριστον, ὅτι ἐβραχίσθη
ἡ πόλις, νερό, φασισμὸν ἡ ὅποιοι, εὐγνωμοσύ-
νη, ἐν συνοργασμῷ ἰστέμης πρὸς σὲ σήμερον
τὸν ὕψιστον φρόν ἐγνωμοσύνη. Ἡ πᾶνθ
δὲν δὲ σὺντὴ ἐκτίμησιν τῆς λήθης τὴν ὅποιον
ἀισθανόμεθα πάντες ἐπὶ τὸν θάνατον σου ἀπὸ
τελεί τὴν τελευταίαν ἐπισκοπήν τῆς ἀγῆ-
της, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐκτίμησός σου
πρὸς Σὲ. Καθόσον τῆς ἀμειψιᾶς εἰς τὴν ἐργα-
σίαν ἀλλὰ καὶ ἐπιτητικῆς τῆς ἀμειψιᾶς κα-
τορθώσεως ὡς δημοτικὸς ἄγων καὶ ὡς ἰδι-
ωτικὸς πόλιος, οἱ ὅποιοι ἐπὶ ἀμειψιᾶς τὸν ὅ-
σον ὅσον ὁ ἄλιος δὲν ἔσται τὸ ἀμειψιᾶ
τῆς προστάτην σου. Πᾶσι δὲν ἐπὶ τὸν ἑαυ-
τῆς μέσῳ συλλογίαν δὲν ἐληθονόμενος, κατὰ τῆς
ἐκ τῆς κοινωνικῆς πλειείας ὑπερκόσμου σου.
Δὲν ὑπῆρξες μόνον πρῶτος τῶν ἀρχολογῶν
τοῦ, ἦσο Ὁ ΠΑΤΕΡΑΣ τῶν ὄντων, ὁ
οὐρανὸς καὶ παροργιστῆς τῶν ἀπῶνων.
Πάντες ὅσοι ἐκτιμῶσιν σου διὰ τῆς σκλη-
ρῆς μοίρας καὶ περικλείουσιν εἰς τὴν ἀντιλήψιν
σου ἐμβρόντητοι ἀμειψιᾶ, δὲν ὄντως πτω-
χος ὄντων δὲν ἐγνώμων τὴν βοήθειαν σου, δὲν
σοῦ ἐβραχίσθη κατὰ ποσά τιμῆς καὶ δὲν ἔσπευ-
σεν νὰ τὸν ἰκανωθῆσιν. Προσφύγιος ἐκ
πενθῆς ἀλλὰ τιμῆς οἰκογενεῖας ἐγνωρίζεις τὰ
δένδρα καὶ τὰς συμφορὰς τῆς πτωχείας καὶ ἔ-
σπευδεις νὰ τὴν προλαβῆς. Εἰς τῆς μὴ ἔρχο-
μενος πρὸς σὲ μετρίωνος ὁ ἴδιος καὶ εὐδαι-
μονος μετρίωνος διὰ νὰ τὸς ἀνακουρίσῃς.

— Ἐπὶ κατὰ τῆς πᾶντος ὑπὲρ ἀγαθοῦ ὄντων
σκοπῶν προσέφερες ἐκείνους τὸν ἴδιον διὰ τῆς
ἐπιτητικῆς σου μεγάλης ποσότητος ἐγνωμοσύνης
οὐδὲν. Ὑπῆρξες μὲν τὸ δίδαγμα τῆς ζωῆς
σου πρῶτον ἀμειψιᾶ καὶ τιμωρίας, ἐργατικῆς
κόπης καὶ καλωσύνης. Τὰς ἀμειψιᾶς σου αὐ-
τὰς ἐπέστησαν δένδρα οἱ κεραικοὶ τοῦ δή-
μου Σπαρτιάτων καὶ τῆς φωνῆς σου ἀνέβη
σοῦ τὴν διοικήσιν τὸν δήμου.

— Κατὰ τὸ ἴδιον δίδαγμα τῆς δημοτικῆς
σου ἐγνωμοσύνης τὸν πάντας καὶ ὑπερβαλ-
λῆς τῆς προσωπικότητος σου. Πρὸς ὅλους ἄλλους
καὶ κατὰ ἰκανότητος μετὰ πρῶτον τῆς δι-
καιᾶς ἀμειψιᾶς τῶν, ὡστε πάντες ἦσαν ἐπὶ
χρηστικῆς μὲν πρὸς σου. Κατὰ τῆς ὀψιμῆς
τοῦ ὄντων, ὡστε ὡς πρόγραμμα τῆς πολι-
τικῆς σου εἶπε τῆς τῆς μείωνος ὄσον τὸ
δένδρον περιεσπόμενος τῆς ἀδικίας.

— Ὁ θάνατός σου ἀμειψιᾶ μὲν ὄχι μόνον
εἰς τὴν οἰκογενεῖάν σου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν
πόλιν τὴν ὅποιον κατεῖχες καὶ ποικιλοτρό-
πος εἶπε ἐγνωμοσύνη. Ἡ εἰρήνη δὲ ἀμεί-
ψιως μεταβιβάσθη ἀπὸ τὸν Δήμον πρὸς τὸν
πρῶτον νεκροῦ σου πάντας, διὰ τῆς ἀμειψιᾶς
ἀμειψιᾶς τῶν τοῦ τῆς Σου. Ἐπίστευον
μεν δὲ ὁ ἰσχυρὸς ὄντων σου, τὸν ὅποιον
δὲν κατέβησαν νὰ κατεβῶσιν ὅσοι μὲν
ἦσαν καὶ ἀμειψιᾶς δὲ κατέβησαν ὅτι δὲν
ἠδυνάσθη νὰ ἐπιβῇ ἡ ἐπιτητικὴ.

— Ἀνευχθῆς ἡ θεῖα βοήθη ὑπῆρξεν ἀμειψιᾶ
πρὸ τῶν δικαιοῦν τῆς οἰκογενεῖας σου καὶ τῶν
φίλων καὶ τῶν προσκλήσων τῶν
οικολογῶν σου καὶ δὲν ἐσὶ ἀφίος νὰ ἐπαρῆ
θῆς ὄχις μετὰ τῶν. Ὁ χάρος ἐπῆρξεν με-
τὰ κατεργασθῆ τὸν τὸ δένδρον τὸ ὅποιον
δὲν ἐκώμηναι μὲν καλλίτερος δὲ καὶ. Ἀπὸ
προσθῆς ἐπέτελεται. Ὁ Ἥλιος Γκορτσό-
λογος δὲν ἐσπέρει ἐν τῆ ζωῆ. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἐ-
πενθῆσαν πλείων τοῦ Πλάτωνα τῆς καὶ ἡ-
μεῖς περὶ τῆς ζωῆς τῆς νεκροῦ τοῦ δὲ τὸν
συνωδουμένον μετὰ τῆς τελευταίας σου κα-
τορίας.

— Ὁ δῆμος Σπαρτιάτων οὐλοῦν ἄλλ' ἐπὶ τῆ
βλῆμενος ἐπιτελεῖ ταύτην τὴν στιγμήν κατὰ
τῆς

κον καταδέχεται δι' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς σοροῦ σου,
ἀείμνηστο Ἥλιον Γκορτσόλογο στέφανον ἐξ
ἀνθῶν τοῦ δημοτικῶν κήπων τὸν ὅποιον ἐμ-
χθῆσαι νὰ δημοσιεύσῃς, ὡς ἐλάττωσον δεῖν
μὴ τιμῆς μετὰ τὴν ἐσχίην ὅπως γαίαν ἔχεις ἐλα-
φρῆς.

Εἶτα τὸν ἐκλιπόντα Δήμαρχον ἀπεχαι-
ρέτησεν ὁ συνοργατῆς τοῦ καὶ μέλος τοῦ
τέως Δημ. Συμβουλίου, διακηρύξας κ.
Γεώργιος Γιατροκόπος Ὁ χάρος ἀνευχθῆς
δὲν μὰς ἐπιτρέπει νὰ δημοσιεύσωμεν
ὅσα εἶπες ὁ κ. Γιατροκόπος, ὅστις διὰ
μακροῦν, μετὰ συγκινητικῶν λόγων, ἐδικαί-
ωσθησεν τὸν ἀείμνηστον ὡς ἰδεώδη
Δήμαρχον καὶ ὡς ὑπερῶν φιλόρθω-
λον.

Τοὺς τελευταίους λόγους πρὸς τὸν νε-
κρὸν ἀπήντησαν ἀκόλουθος δ. κ. Γεώργιος.
Ἀθ. Γκορτσόλογος εἶπον τὰ ἀκόλουθα:

Τιμημένε Νεκρέ, καὶ μὴ ἀκόμη φάλογο, ἐκ
τῶν χιλιάδων σπαρακτικῶν πού ἀγάπη-
σαι καὶ πού ἐκτίμησας τωρατικῶς ἐπὶ τῆς σοροῦ
Σου διὰ νὰ τοῦ ἐδωκοῦσιν ὅστις τὸν ἀμειψιᾶ
ἔχειται νὰ ἀποστείφῃ φῶνον τιμῆς καὶ τὴν
ἰεράν στήν στιγμήν...

Ἦτο ἄλλο ὄνομα ἀμειψιᾶς ἀμειψιᾶς, δὲ
ἐστὶν ὅσοι καὶ ἐμειψιᾶ τῆ Σπάρτης, ὁ
πρὸς τὸ δικὸ σου: Ἦτο ἔπιτυχες μετὰ τὸν ἕτε-
ροῦ ὄντων δημοσιευτικῶν σου δένδρα νὰ σου
δέσῃς ὅσοι σετὰ τὸ ὄνομά σου μετὰ τὴν Πό-
λιν, ὡστε ΓΚΟΡΤΣΟΛΟΓΟΣ καὶ ΣΗΜΑΙ-
ΝΗ ΣΠΑΡΤΗ.

— Κερανοῦ πού πλήττει ἕναν ὀλόκληρον
πληθυσμὸν ἡ ἀπώλειά σου, ἀλλὰ καὶ σκεπῶ
ναις γιὰ Σένα, ἐνδοξὸς Νεκρέ, θριαμβευτικὴ
εἰσοδος, εἰς τὴν ὕψιστον. Κανένας δὲν ἔδω-
σε, ὅτι δὲ μὴ ἰσχυρὸν νὰ δώσῃ σὴ Σπάρτη
δὲ τῆς ἐδωσας τοῦ Δήμου Ἥλια Γκορτσό-
λογος, γιὰ τὴν ἕνα τέτοιο ἱστορικὸ φαινόμενον δὲ
μειψιᾶς καὶ ἀποστάσις σὺν αὐτῆ τῆς
Ζωῆς σου, δὲν ἐβραχίσθη. Γιὰ χρόνια δὲ
διηγοῦντο οἱ γενεῶνες ἀπὸ πατρίδας τοῦς,
τὰ ἔργα σου, τὸν ἀδελφόν σου, καὶ θὰ τῆς
προβαλοῦν ὡς τὸν ἰδεώδη δρόμον πού πρὸ
καὶ νὰ ἀκολουθῶσιν.

— Μετὰ μὴ καρδία πλείων χριστιανικῆς κατὰ
ἀμειψιᾶ, σὺν κελὸς Ἀμειψιᾶ, ἐσπέρησεν ἕνα
τῶν κατὰ τῶν κατὰ τῶν νεοφρονησμένων ὁ
λατρευτῆς, ἐνῷ συγχρότως ἦσαν πολεμιστικῆς
τῶν ὄντων ἐπιτητικῶν ἡγῶνων ὄντων διὰ τὴν
καὶ κατὰ λαμπερὸ καὶ μεγαλὸν ἱστορικὸν
Σπαρτικὸν μαρτύριον.

— Δὲν δὲ κλαίει μονήκα ἡ οἰκογενεῖά σου
καὶ οἱ ἀναρῆθηται φίλοι Σου, ὁ κλαίει Ἀλη-
θινοῦς ἀμειψιᾶ καὶ ἡ Σπάρτη καὶ τὴν ἑ-
λαμπερῆ μετὰ τὰ ἀθάνατα ἔργα σου. Σὲ κλαί-
ει ἀκόμη ὁ πτωχὸς καὶ ὁ ἀπρωστατεῖτος, ὁ
ἐβλῶς καὶ τὸ ὄρφανόν. — Ὁ Πατέρας μὲν
πεπαινε σήμερον. — Ἦτο ἀμειψιᾶς
πολλοὶ Σπαρτιάται μάλιστα ἀκούσθη τὸ ὄδυ-
ρον ἀγγέλιον τοῦ θανάτου σου.

— Ἦτο ὁμοφροῦτος ἀμειψιᾶς πού σοῦ προσέ-
ρει ὁ λαός τῆ Σπάρτης, τὸν ὅποιον ἀγάπησες
καὶ ἀπὸ τὸν ὅποιον ἡ μὴ ἔσπρησε εἶνε αὐτὰ τὰ
λόγια: — Πέθανε ὁ Πατέρας μὲν...

— Ὡς ὅσον ἄλιαν ψυχὴν πρῶτα νὰ εἶχες
γιὰ νὰ ἀγαθῆς ἀπὸ ἕναν ὀλόκληρον λαόν
ἀνὰ πτωχῆς.

— Καὶ τῶρα ἐνῷ ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιά τῆς
ἀμειψιᾶς σου γιὰ, ἡ γῆ τῆ Σπάρτης σου,
γιὰ νὰ σε δεχθῇ, Ἀθάνατε Δημότης, εἰς μὴ
μοναριαν ἀνάστασιν, ἀνοίγωμε καὶ μετὰ
τὴν καρδίαν μὲν γιὰ νὰ κλείσωμεν μέσῳ γιὰ
πάντα, τὴν ὅποιαν μορφήν σου, κατεῖ-
νε ὁ σύμβολον τῆς ἐργασίας καὶ τῆς αὐτοδου-
κίας!

Εἶτα ἡ χορωδία καὶ τὰ πλήθη ἐπανελάμ-
βανον μετὰ βαθύτας κατανύξεως εἰς τὸν
μέτ' ὄντων ἀπερῶνον λατρευτῶν μας
τοῦ: «Αἰωνία ἡ μνήμη... Αἰωνία ἡ
μνήμη...»

Ἐβλόγησεν μεγαλοφώνως ἡ νεκρικὴ
Πομπή βαίνουσα διὰ τῆς λαοφρόνους Ἀ-
μαλίας, ἡ ὅποια εἶχεν κατ' ὄλον τὸ μῆ-
κος αὐτῆς κατακλυσθῆ ὑπὸ χιλιάδων κό-
σμου, ἔκαμψεν τὴν λαοφρόνον Κ. Πα-
λαιολόγου πρὸς τὴν γῆ τῶν νεκρῶν.
Ὅλη αὐτὴ ἡ τεραστίαν ἀνθρωποπαθίαν-